

Природні зони Африки

Мета: сформувати знання про особливості розміщення природних зон Африки; сприяти розумінню взаємозв'язків природних компонентів у складі природної зони; сформувати практичні уміння порівнювати природні зони Африки, працювати з картами атласу.

Основні поняття: природний комплекс, географічний пояс, широтна зональність, природна зона, висотна поясність.

Обладнання: підручник, зошити, карти атласу, мультімедійна презентація

Бліцопитування

1. Яке озеро отримало назву «блакитна перлина Африки»?
2. Яке озеро належить до залишкового?
3. Найдовша річка материка?
4. Друга за довжиною річка материка?
5. Найбільше озеро материка?
6. Як в Африці називаються постійні вітри?
7. Найвища точка Африки?
8. Чи наявні поклади алмазів?
9. На якій річці розташований водоспад Вікторія?
10. З якого озера бере початок Голубий Ніл?

Географічна номенклатура

г. Кіліманджаро

р. Ніл

г. Атлас

оз. Вікторія

вдсп. Лівінгстона

мис Альмаді

о. Мадагаскар

р. Конго

Драконові гори

оз. Чад

вдсп. Вікторія

мис Агульяс

п-в Сомалі

Назвіть карти атласу, які необхідні для вивчення природних зон.

У межах яких географічних поясів розташована Африка?

Чому відбувається повторювальність природних зон в Африці?

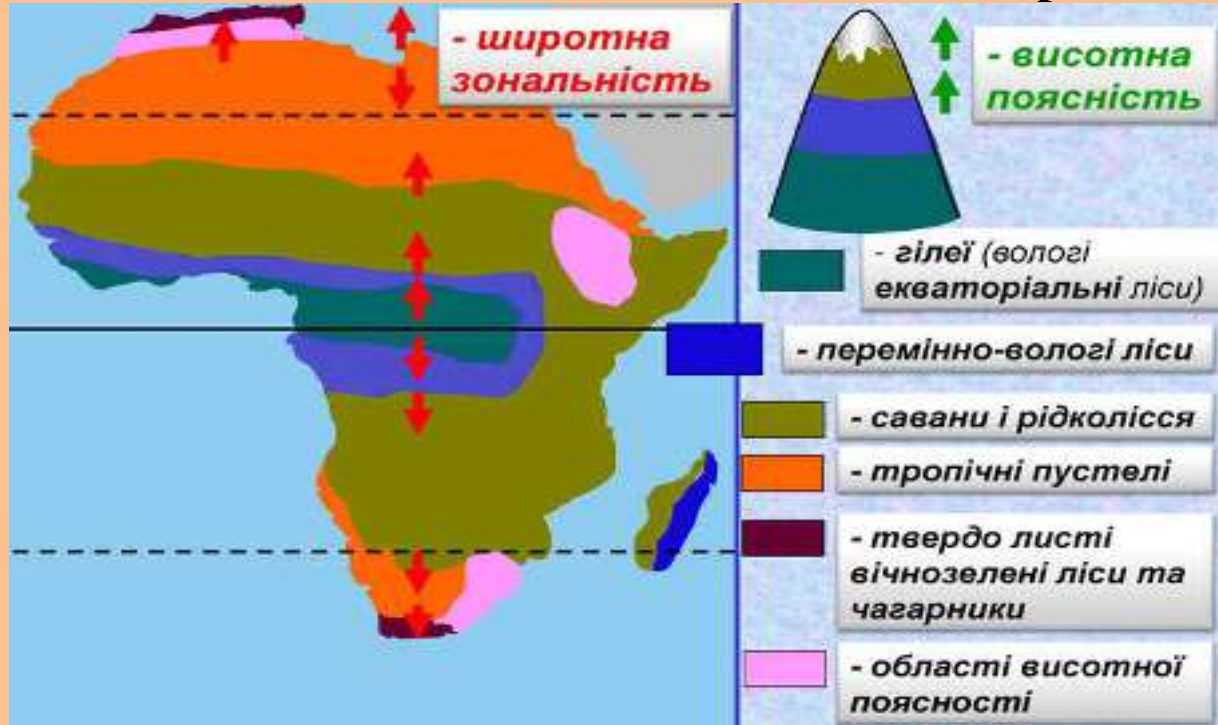
Природні зони Африки

Назва природної зони	Представник и рослинного світу	Представник и тваринного світу		
1.				
2.				
3.				

Закономірності поширення природних зон

на рівнинах

в горах

- Розташування природних зон є симетричним: по обидва боки від екватора зони закономірно змінюють одна одну.

Вологі екваторіальні ліси (гілеї)

Займають западину Конго та узбережжя Гвінейської затоки

Клімат жаркий і рівномірно вологий. Упродовж року щодня випадають опади. Формуються червоно-жовті фералітні ґрунти

Рослинний світ

РОСЛИННІСТЬ

Вічнозелені багатоярусні (6-8 ярусів) ліси

25 000 видів

сейба (80 м)

I ярус
(60-80 м)

пальми,
фікуси

II ярус
(20-40 м)

III ярус
(10-15 м)

VI ярус
(ліани)

IV ярус
(чагарники)

V ярус
(папороті)

хлібне дерево,
дерево какао,
банан, чорне дерево,
червоне дерево,
залізне дерево

Дошкоподібні корені

ліани

орхідеї

Олійна пальма

кава

Кокосова пальма

банани

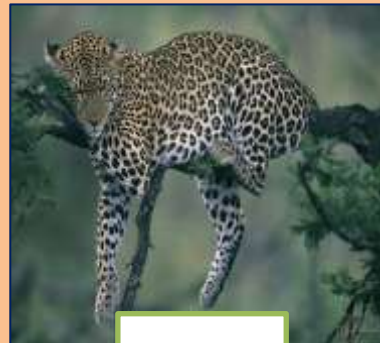
Тваринний світ

горила

шимпанзе

леопард

карликовий бегемот

макака

какаду

райдужний папуга

окапі

Зона перемінно-вологих лісів

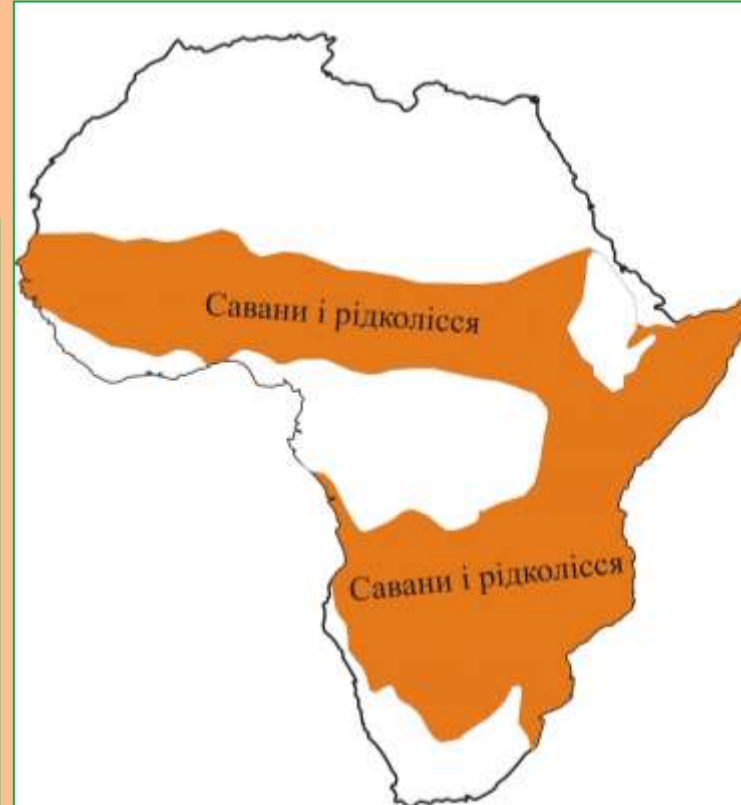

- ✓ Перехідна зона від вологих екваторіальних лісів до трав'янистих саван.
- ✓ Ритм життя цих лісів залежить від сезону.
- ✓ Має багато спільного з рослинністю і тваринним світом екваторіального лісу.

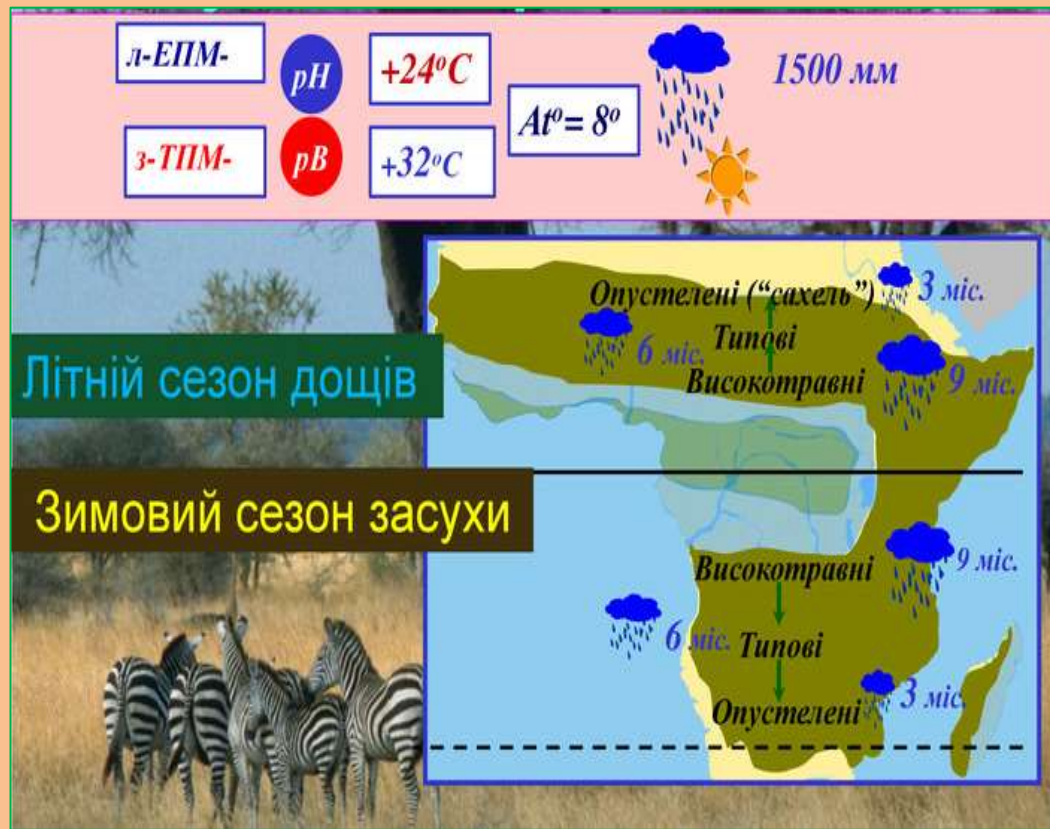
Савани і рідколісся

- Найбільша за площею зона Африки, що займає 40% її території.
- Розташовані в обох півкулях переважно в межах субекваторіального кліматичного поясу.

Кліматичні умови

Субекваторіальний кліматичний пояс

Рослинний світ саван

Олійне дерево карите

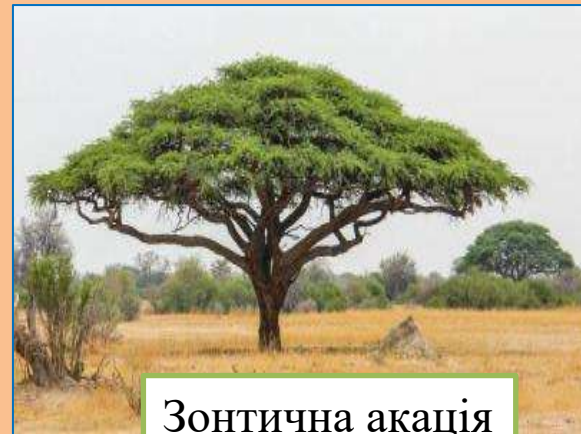
Пальма дум

Слонова трава

Баобаб

Зонтична акація

Тваринний світ саван

Африканський слон

Жирафи

Антилопи

Буйволи

Зебри

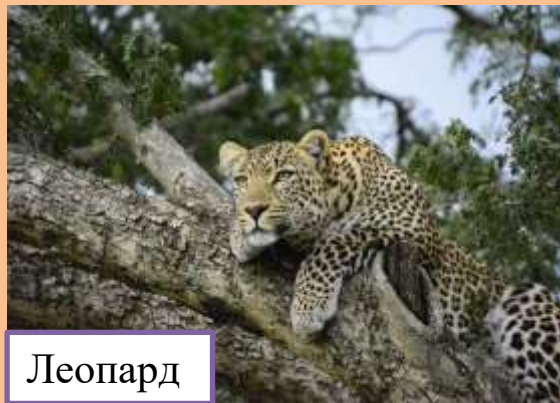

Бегемот

Тваринний світ саван

Леви

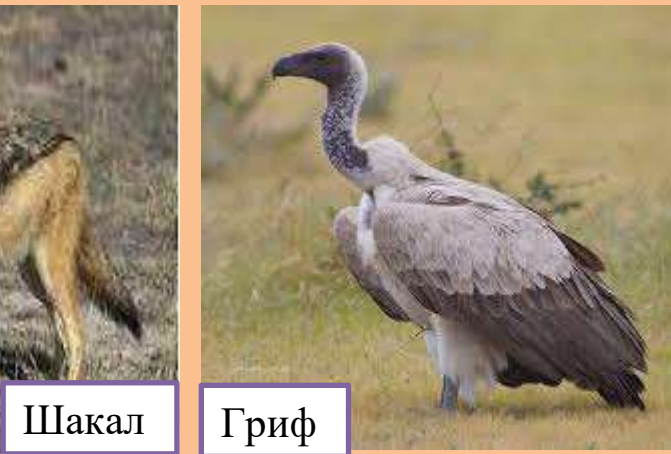
Леопард

Гепард

Гієна

Шакал

Гриф

Страус

Тваринний світ саван

Носороги

Крокодил

Птах-секретар

Марабу

Термітники

Терміт

Мурашки

Пустелі та напівпустелі

- Найбільші площі в Африці зона пустель і напівпустель займає у Північній півкулі, меншу площу в Південній.
- Від Атлантичного океану до Червоного моря на 5000км широкою смугою із заходу на схід простяглася пустеля **Сахара**, вузькою смугою вздовж узбережжя на півдні – **Наміб**.

Типи пустель

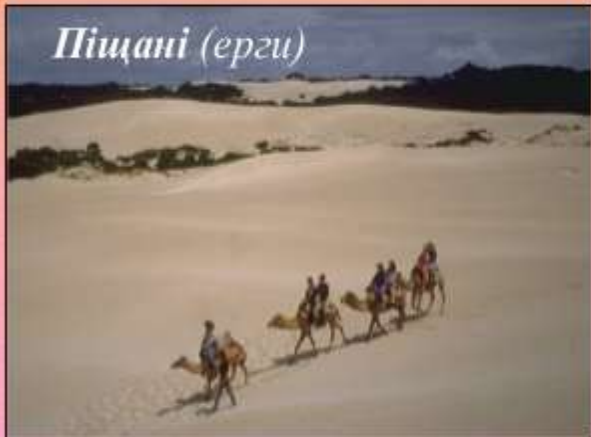
Кам'янисті (гамади)

Глинисті (серіри)

Піщані (ерги)

Берег Скелетів (пустеля Наміб)

Кам'янисті (гамади) поширені на нагір'ях, підвищених рівнинах, складених твердими породами.

Піщані (ерги) займають низовинні рівнини, улоговини.

Глинисті (серіри) на низкогір'ях.

Берег Скелетів - ділянка узбережжя пустелі Наміб.

Пустеля Сахара

- У внутрішніх районах дощу не буває роками. Велика спека вдень змінюється пронизливим холодом уночі. Поверхні скель удень нагрівається до $+70^{\circ}\text{C}$, а вночі падає на $20^{\circ}\text{--}30^{\circ}\text{C}$. Таких різких перепадів не витримує навіть каміння. Його називають стріляючим.

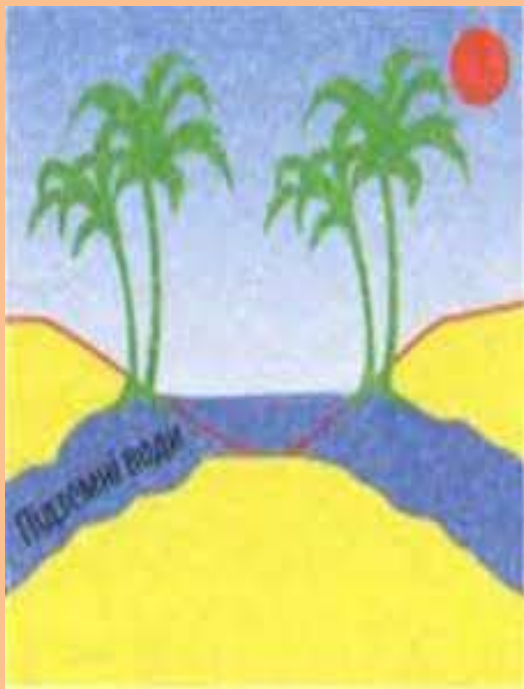

Через малу кількість опадів немає постійних водотоків, тому виникають сухі річища – **ваді**.

Оазис в пустелі

Все життя в пустелі зосереджене в **оазисах**.

Вони виникають там, де підземні води підходять близько до поверхні.

Фінікові пальми

Рослинність Сахари

Верблюжа колючка

Ефемери – рослини з коротким періодом активного існування.

Тваринний світ Сахари

Ефа

Жук скарабей

Рогата гадюка

Шакал

Лисиця фенек

Тваринний світ Сахари

Каракал

Газель-аддакс

Антилопа

Піщанка

Барханний кіт

Верблюди

Пустеля Наміб

Клімат пустелі суворий. Сама назва про це говорить – «те, що обходять стороною». Дощі випадають досить рідко, тому частина пустелі позбавлена рослинності. Наміб – найдавніша (80млн.років), найсухіша, найхолодніша.

Найвища піщана дюна у світі
висотою 383 м

Вельвічія – це дерево має короткий (10-15см) і товстий (до 1м у діаметрі) стовбур, від якого відходять два шкірястих листки завдовжки до 3м.

Напівпустеля Калахарі

Напівпустельна область в центральній частині Південної Африки. Місцями нагадує степ.

Твердолисті вічнозелені ліси і чагарники

- Простяглися вузькою прибережною смугою вздовж Атлаських і Капських гір на крайньому півночі та півдні материка у субтропічному поясі. Тут типовий середземноморський клімат. Рослини мають невелике, жорстке, з жовтою шкіркою листя, завдяки чому можуть легко витримувати спеку.

Ліванський кедр

Кипарис

Маслини

Чорне дерево

Твердолисті вічнозелені ліси і чагарники

Скорпіон

Алжирська лисиця

Берберська макака

Африканський хамелеон

Шакал

Гриф

Засуха

- Це тривалий бездощовий період, що призводить до висихання ґрунтів і загибелі рослинності.
- Супроводжуються неврожаєм.
- Від нестачі кормів і питної води гине худоба і дикі тварини, від спраги і голоду вмирають люди.
- Районом частих і тривалих засух є зона *Сахель*, розташована на південь від Сахари.

СТИХІЙНІ ЯВИЩА

Піщані смерчі і пилові бурі

- Вони зазвичай тривають недовго (до 20 хв.), але мають велику силу і за короткий час переносять величезні маси піску, засипаючи поля, будинки, а іноді й великі поселення.
- Охоплюють значні простори розміром 600 км на 2500 км

Повені

Ураганний гарячий сухий вітер

- Араби називають його «дихання смерті». Коли він дме, температура повітря підвищується до $+50^{\circ}\text{C}$, а відносна вологість знижується іноді до 0 %. За таких умов різко збільшується випаровування з організму. У людини починається сильний головний біль і може настати смерть
- Сіроко, самум, хамсин, харматан, шахалі

Підсумок уроку

- В Африці чітко простежується широтна зональність природних зон, яка дзеркально повторюється по обидві сторони екватора.
- Основними природними зонами материка є вологі екваторіальні ліси (гілеї), савани та рідколісся, тропічні пустелі.
- Вологі екваторіальні ліси є вічнозеленими та багаторічними.
- Савани та рідколісся займають найбільшу за площею територією з поміж природних зон Африки.
- Пустелі і напівпустелі Африки знаходяться в областях сухого та жаркого тропічного клімату. Найбільша пустеля світу – Сахара.
- У південній частині материка берегова пустеля Наміб та напівпустеля Калахарі.

«Третій зайвий»

- Гілеї сейби баобаб
- Папуга норосоріг окапі
- Верблюд зебра марабу
- Сахара Ніл Наміб
- Пустелі савани тайга

Домашнє завдання

Опрацювати параграф підручника 24 , конспект.

Переглянути відео за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=J3wQh8Oi6Js>

заповнити таблицю в зошиті.